

Oponentský posudek na disertační práci

Biodiverzita ptáků a její ochrana v rozptýlené zeleni Střední Evropy – význam biotopu, krajinné mozaiky a managementu

Mgr. Lenka Dvořáková

Na úvod si neodpustím říci, že téma předložené disertační práce mě velmi potěšilo. Řeší velmi zajímavé a aktuální téma s potřebnými výstupy pro praktickou ochranu přírody a management krajiny. A i když téma ptáků a ptačích společenstev v různých typech rozptýlené zeleně bylo předmětem už mnoha vědeckých výzkumů u nás i ve světě, autorka se svým školitelem dokázali najít zajímavá témata, která mozaiku znalostí této problematiky vhodným a potřebným způsobem rozšiřují.

Předložená disertační práce představuje čtyři články autory, z toho tři prvoautorské. Všechny články jsou publikované v letech 2022-2024 v renomovaných vědeckých časopisech s IF a autorka se na jejich přípravě podílela v rozsahu 30-80 %. Všechny články prošly standardním recenzním řízením a z věcného ani formálního hlediska jim není co vytknout.

Vlastní text disertační práce tyto články (které jsou v plném znění uvedené formou příloh) vhodným způsobem shrnuje, dává je do kontextu s dříve publikovanými poznatky a zdůrazňuje hlavní dosažené výsledky. Text je psán velmi čtivě, zároveň věcně a s důrazem na nejdůležitější informace.

První článek se zabývá velice zajímavým a důležitým tématem ptačích společenstev v ostrůvcích rozptýlené zeleně v zemědělské krajině. Zbývající tři články vycházejí z výzkumů v bývalých vojenských prostorech, které jsou nejen z hlediska ptáků, ale i celkové biologické rozmanitosti jedny z nejzajímavějších biotopů v naší krajině a poznání mechanismů jejich fungování může být velmi přínosné z hlediska praktické ochrany přírody a managementu krajiny. Zde považuji za důležité, že jednotlivé výstupy se zaměřují jak na formování společenstev v těchto biotopech, jejich vývoj po ukončení vojenské činnosti (v porovnání daty z získaných z předchozích výzkumů), tak efekt různých typů aktuálního ochrannářského managementu na jejich udržení. Za velmi přínosné považuji i porovnání diversity ptačích společenstev s jinými skupinami organismů (rostliny, některé taxony bezobratlých). Celkově se mi líbí že autorka nazírá na studovanou problematiku s různých úhlů pohledu a snaží se v maximální možné míře o komplexní přístup, který považuji za velice důležitý z hlediska vědeckého poznání. Jednotlivé práce, pak studovanou problematiku analyzují na různých škálách, od biotopové heterogenity, až po krajinnou mozaiku.

Všechny čtyři články jsou velice pěkně zpracovány, mají klasickou strukturu, jsou založeny na tvrdých terénních datech, na jejichž sběru a vyhodnocení se autorka z významné části podílela. Analýza dat je provedena pomocí pokročilých statistických metod, výsledky jsou pak vhodným způsobem prezentovány a diskutovány.

Autorka v textu uvádí, že díky rozptýlené zeleni je zemědělská krajina mj. prostupnější pro lesní druhy. Považujete toto zvýšení prostupnosti zemědělské krajiny za důležité z hlediska lesních druhů ptáků v kontextu střední Evropy?

Zároveň si neodpustím otázku na názor autorky ohledně nových výsadeb v zemědělské krajině (např. realizace prvků ÚSES, různé ozeleňovací programy apod.), které mají mezi odbornou veřejností jak příznivce, tak i četné kritiky, kteří by podporu rozmanitosti a biologické diverzity zemědělské krajiny raději viděli jinými způsoby než vytvářením hustých a v tuto chvíli v podstatě „sterilních“ výsadeb – např. podporou sukcesních ploch apod. jak na tuto problematiku nahlíží autorka v kontextu výsledků svých výzkumů a to jak v krátkodobém, tak dlouhodobém horizontu vývoje krajiny. Jaká by byla hlavní doporučení autorky, pokud jde o péči o krajinnou zeleň z pohledu různých druhů ptáků.

Nakolik jsou poznatky získané při studiu ve vojenských prostorech přenositelné do běžné zemědělské krajiny? Dala by se v tomto ohledu formulovat nějaká obecná doporučení pro krajinářskou praxi?

V posledním článku, který je věnován managementu bývalých vojenských prostorů se mluví o v podstatě nezastupitelném přínosu „ochranářské“ pastvy různého typu. I když velikost studovaného vzorku asi neumožňovala nějakou hlubší analýzu, pozorovala autorka nějaké rozdíly v přínosu různě intenzivní pastvy či pastvy různými druhy zvířat. Pastva hospodářských druhů zvířat nemusí být vždy jen oplůtková, ale třeba i volná apod. Zajímavá je i otázka, jestli na takovýchto plochách aplikovat pastvu celoplošně, či vytvořit např. nepasené nebo dočasně nepasené plošky. V práci se mluví i o jiných formách managementu bývalých vojenských cvičišť – strhávání drnu, pojezdu těžké techniky apod., což je dnes už možné považovat za určitou klasiku v těchto biotopech, ale nenapadly by autorku, na základě zjištěných výsledků, ještě nějaká další možná opatření či doplnění nějakých dalších mikrobiotopů, které by mohla zvýšit atraktivitu těchto lokalit?

Závěrem si dovoluji poblahopřát autorce k velmi zdařilé práci a rád tuto práci doporučuji k obhajobě a po jejím úspěšném průběhu i udělení titulu Ph.D.

V Praze dne 2. prosince 2024

Petr Zasadil

